

היות מחשבה ומוסר בענייני פרשת השבוע
ומידוי הלכה מתורתם של יושבי בית המדרש בכספים

בשלח
שידה - ט"ז בשבט
גליון 289
• תש"פ •

מִשְׁנַת חֲכָמִים
של מתורתם רבותינו

ויאמינו בה' ומשה עבדו • הרה"ג רבי אברהם לוגאסי שליט"א

משנת היום

אופק רכסים

4:47	הדלקת נרות
6:29	נץ החמה
	סו"ק"ט:
8:26	מג"א
8:35	(מג"א 72)
9:12	גר"א
10:06	סו"ז תפילה (ב)
11:54	חצות
5:17	שקיעה
5:56	צאת השבת
6:30	ר"ת

קריעת ים סוף.
ומבחן האדם במדרגת אמונתו הוא בקיום המצוות והזהירות מהאיסורים כמו שכתב הרמח"ל אילו ידיעת ה' הייתה רחבה בדתינו לא היינו חוטאים. דוגמא לדבר הגמרא אומרת בברכות יט': האדם שהיה לבוש שעטנז פושטו ואפילו בשוק, אדם ממוצע קשה לו בדין זה כיצד מצווה התורה לבזות אדם לפשוט בגדיו בשוק אבל כשנתרגם לו דין זה למוחשי יותר יבין שהרי אם תפסה האש בבגדיו כשהוא לבוש בהם והוא בשוק ודאי יפשטם שלא תאחז בו האש ואף שיתבייש האדם בזה לא ישים לב כי הוא רואה בחוש את הסכנה שלפניו. ואם נבין באמונה חושית שגזרתו יתברך והאיסור שגזר בזה היא כאש אוכלת לא יקשה לו כלום. וכן בכל קיום המצוות הידורם וקיומן בתכליתן הוא כפי הכרת האדם בכח וביראת המצווה, כי כל מצוותיו וגזרותיו הם כדי חיותינו. ולכן הקב"ה מתחיל את מעמד הר סיני אנוכי ה' אלוהיך שהרי כל התורה כולה תלויה באמונה החושית בהקב"ה המצווה וככל שהיא חזקה ומוחשית יותר כן קיום המצוות הם על הצד הטוב ביותר לעשות נחת רוח ליוצרו והזהירות מהאיסורים הם הרחקות מכל נדנדוד עבירה.

ואף שגזרה חוכמתו יתברך שהעולם מתנהג בדרך טבע ונראה כמסייע בהנהגת העולם, וכן ע"י מעשי האדם כביכול שעושה ובונה ומשכלל, אבל נתן הקב"ה שכל לאדם להבחין ולהעמיק עד כדי ראייה חושית שהכל מהנהגתו וגזרתו יתברך. וזהו דברי הרמב"ן המפורסמים בסוף פרשת בא מן הניסים הגדולים מודה בניסים הקטנים שהם יסוד התורה כולה ואין לאדם חלק בתורת משה עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם ניסים אין בהם טבע. ודבריו נוקבים למי שחושב שיש חלק ו

כל מכות מצריים וקריעת ים סוף לא היו בדרך טבע כלל אלא בניסים גמורים והתגלות אלוהית בכל פרט מהניסים ההם שבכל אחד מהמכות נראה מציאותו יתברך בדרך התפעלות אחרת כשכל אחד רואה את מציאותו יתברך לפי הכרתו והבנתו. והנה עומד מול כל ההתגלות האלוהית הזאת פרעה זקן וכסיל (המשל ליצה"ר) ומתווכח עם משה מי ה' אשר אשמע בקולו, לכו זיבחו בארץ, לכו נא הגברים וכו', דומה לילד קטן שעומד מול אדם גדול וגיבור ומתעמת עימו ומנסה לנצחו. בוודאי העומד מן הצד פשוט מלא פיו צחוק כיצד אדם חלש וחסר אונים ממרה את פיו של הקב"ה שעושה בארצו כל אשר חפץ בהתגלות ניסית לגמרי. וזהו מה שאמר הכתוב בפרשת בא למען תספר באוזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים. ופרש"י התעללתי-שיחקתי. מטרת הקב"ה בצחוק זה למען תספר באוזני בנך כדי שתגיעו לוידעתם כי אני ה'. כי את פרעה היה הקב"ה יכול להכניע ישר ע"י מכת בכורות אבל הביא ה' את כל המכות הללו כדי ללמדנו מהו כוחו של היצה"ר לתרץ מה שאפשר ולהכחיש את מה שנראה בחוש. ומה שיכלו החרטומים לעשות בלהטיהם הכבידו את ליבם מלהאמין. וכבר כתב הרמב"ם באגרת המוסר שפרעה הוא יצה"ר, שאין שום טענה הגיונית ליצה"ר לחקור ולהוכיח חלילה נגד אמיתות ההתגלות האלוהית רק יכולתו הוא להסתיר את האמת והאילוקות שבתוך הטבע ולשכנע את האדם שהכל טבע וכל זה הוא כאשר אין אמונה חושית אלא בחקירה ושכנוע על מציאותו יתברך תמיד יכנס היצה"ר להפריך אמונתו ונוסף לעזרתו תאוותיו ורצונותיו של האדם יכול האדם להגיע עם זה לאפיקורסות וכפירה גמורה אף שנראה לעומד מן הצד כצחוק גמור מכל מקום האדם הנגוע אינו מרגיש בצחוק זה כלל.

ו כ ו ן
אמרו חז"ל קשים
מוזנותיו של אדם כקריעת ים סוף
פירוש כמו שקריעת ים סוף הוא נס גמור
גם מוזנותיו של אדם אף שהם נראים טבע
שאדם יצא לעבודתו ומרוויח את לחמו ואם לא
יעבוד ימות ברעב ואם יעבוד בחריצות ירבה
כספו ויעשיר, כך זה נראה אבל האמת
הכל נס ומגזרתו ורצונו יתברך
כמו קריעת ים סוף"

אפילו קטן או מתנהג כך אין לו חלק בתורת משה ח"ו. וראיתי בספר דרכי מוסר שהסבא מקלם תירץ תרוץ משלו על הקושיה המפורסמת של הבית יוסף מדוע מדליקים שמונה נרות בחנוכה והרי הנס היה רק שבעה ימים שהרי היה שמן ליום אחד ותירץ דאם היו מתקנים להדליק רק שבע נרות הרי שבזה הינו מבדילים בן טבע לנס שהנר הראשון הוא טבע ושבעה האחרים הם נס וזה דבר א"א לאומרו כדברי הרמב"ן שכל דברינו ומקרינו כולם ניסים ואין בהם טבע.

וראיתי מספרים על אדמו"ר אחד שהסב לשולחן עם חסידיו ושאלם פתאום מאמינים אתם בבואר עולם? ענו כולם פה אחד איוו שאלה ואמרו שמע ישראל. אמר להם האדמו"ר תדעו שאני איני מאמין. שאלו כולם בתמהון רבי איך זה אפשר שהרבי לא יאמין ח"ו? שאלם האדמו"ר האם אתם מאמינים שדבר זה שאנו מסיבים עליו זה שולחן? ענו החסידים האם להאמין אנו צריכים שזה שולחן הלא רואים אנו בעינינו שזה שולחן והשיב להם האדמו"ר וכי היינו נזקקים להאמין שיש ה' בעולם? הלא רואים אנו זאת בחוש בעינינו שיש מנהיג ובעל לביה.

ומן הדברים המועילים להשריש האמונה בחוש הוא מעשה התפילה. הגמרא בברכות אומרת העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים, ותחנונים פירושו תלות כשהתפילה היא בתחנונים ובהרגשה שאם לא ממנו יתברך אין לו כלום זהו תחנונים ועל ידי זה משתרשת האמונה באדם בחוש. ואין זה מידת חסידות בלבד אלא שורש יסוד עבודת ה' ולקיום מצוותיו.

בקריעת ים סוף נאמר ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי אמונה חושית עד כדי ראייה כמו שאנו אומרים בברכת ק"ש מלכותך ראו בניך על הים. ורק באמונה כזו האדם חסין מכל תאוריה וחקירה פילוסופית, כי מה שרואה האדם ומרגיש שום חקירה לא תפריך אותו. כשראו בני"א את השליטה המוחלטת של הקב"ה בטבע ושאין שום כח בטבע לולי גזרתו יתברך אז מעידה התורה ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

לעילוי נשמת
הרב עזרם יעקב בן
אפרים ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

להערות והארות
ולמשלוח חומר לעורך
בפקס: 153-4-653-1557

לתרומות והנצחות
בטל: 054-84-68706
ובמוקד "נדרים פלוס"
'קרן תורתנו' קוד 103

לקבלת העלון במייל:
Mishnatar@gmail.com

ה'מְחַיֵּיב'

איך 'עוברים' על היצה"ר • למה יש ראשי ישיבות שנבחרים ב'מפעל הש"ס'?

בחדש לומר 'אגוטע שטיקע'ל תורה', אחר כך כשכבר נהיו ראשי ישיבות, מה שפעם הם עשו פעם בחדש, מתוקף תפקידם נהיו מחויבים לומר פעם בשבוע או פעמיים. אך בכל זאת, כיון שהמחייב של האבא כבר לא היה, הוא כבר לא שמע את הרמה שהייתה להם לפני כן.

פנה אליו הרב מברסק, אתה יודע מדוע? אתה רואה את הגדר הזאת, כשהוא מצביע על גדר שהייתה באזור - מדוע היא ישרה, כיון שהיו מוכרחים לעשות ישר, כי אם זה לא היה ישר, לא היו משלמים להם. אם הם לא היו מוכרחים, הם לא היו עושים. כך גם התלמידים, כל זמן שהם היו אצל אבא, הוא דרש מהם רמה גבוהה, אז היו מוכרחים, אבל לאחר מכן, כיון שהיו צריכים למסור 'שטיקלעך' כמה פעמים בשבוע, היה קשה לשמור על הרמה, כך שגם שמה שמסרו פעם בחדש, הם התרגלו שיהיה ללא רמה.

יש כאלו שבלי אתגר בכלל לא יכולים לזוז, אבל גם מי שבלעדי האתגר לומד, עם המחייב זה עוד יותר.

אותנו למקומות אחרים, ואילו דוד עושה תכניות איך לא ללמוד ובסוף רגליו מוליכות אותו לבית המדרש, אתמהה?

יש תחבולה שהמאירי מתבטא עליה, שהיא תחבולה משובחת - **כשהאדם קובע לעצמו**, כמה עליו להספיק. יש לעיין, הלא בגמרא בסנהדרין (כו"ב) כתוב שמחשבה מועלת לדברי תורה, וביאר רש"י, שאם האדם אומר כך וכך אעשה, כך וכך תעלה בידך, אדרבה התכונן מזיק לתוצאה, איך הדברים מתיישבים? יתכן, שהחיסרון בגמרא בסנהדרין, שהוא אומר כך **תעלה** בידך, על סמך מה הוא מבטיח? לכן הכוחי ועוצם ידי שבדבר הוא סיבה שלא יצליח, אבל כשהאדם יודע שהכל תלוי בה', אך אני משתדל, בזה יצליח. בחינות, זה דבר שמדברך, כי זה מחייב. יש אפילו ראשי ישיבות נוסעים להבחן במפעל הש"ס - בשביל המחייב.

הרב גולדויכט סיפר לי, שפעם בעת טיולו עם הרב מברסק, השיח את ליבו בפניו, שהוא צריך 'מְחַיֵּיב'. הרב מברסק ענה לו, שהתלמידים של אביו רבי חיים, בעת לימודם אצלו, היו צריכים פעם

להיות כל הזמן ערום בראה. הוספתי, בשם מורי רבי מאיר חדש, שביאר את המשנה באבות 'אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה' אם יש לאדם עניין שהוא צריך לסדר והוא מתלבט מה לעשות ראשון, אם לדאוג לסדר את אותו העניין או ללמוד, **שקודם ילמד**. זה כוונת המשנה אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה. הוספתי לבחורים, עכשיו לבד תסיקו אתם מסקנות מכך - **קודם תלמדו ואחר כך תלכו** לחדר. בשביל לעשות תחבולות, צריך להיות ערום.

על הפסוק "חשבתי רגלי אל עדותיך וגו'" פירשו חז"ל, שדוד ע"ה אמר, שבעת יציאתי מביתי, לא ידעתי להיכן ללכת, אך רגלי הוליכו אותי לבית המדרש. מפרש הפלא יועץ' שאם האדם גיד, אני הולך לבית המדרש, מיד היצר ישתדל להפריע לו, אבל כיון שדוד ע"ה היה אומר למקום פלוני אני הולך, **היצר עוזב אותו וממילא רגליו היו מוליכות אותו לבית המדרש**.

שמעתי שרבי משה שמואל שפירא ראש ישיבת 'באר יעקב' שאל, אנחנו עושים תכניות כל הזמן ללמוד ורגלינו מוליכות

"בְּאֵין תְּחַבְּלוֹת יִפֹּל עִם" (יא, יד)

הפסוק עוסק בעצה למנהיגי עם. כדי להנהיג את העם, צריך לחקור היטב ולחשוב, שלא יהיו מי שינסה להתנגד להחלטה שלהם, וכן לראות את הנולד. אם לא יחשבו על העתיד על כל חלקיו ופרטיו, לא יוכלו לקבל החלטה נכונה ותמיד ידאגו פן החלטתם תהיה בניגוד למתנגדים להם. לכן אם אין תחבולות - ייפול עם. יש המפרשים, תחבולות מלשון חבל, כלומר, שחוליה כרוכה בתוך חוליה, כך צריכה להיות החשיבה של המנהיגים, לחשוב על כל פרט המסתעף מתוך פרט אחר.

מענייננו אנו למדים, איך צריכה להיות המחשבה של האדם במלחמת היצר - שהאדם יחשוב עוד קודם שהיצר תוקף אותו, איזה ניסיונות עלולים לבוא עליו. כל אחד הוא מדינה שלמה של כוחות, בבחינת 'עם', צריך תחבולות שהעם לא יפול.

במוצאי שבת דברתי בישיבה 'בכפר חסידים', על כך שהגר"א אומר שכיון שהנחש היה ערום, גם האדם צריך

ניתן לשלוח תגובות לעורך המדור בדוא"ל: yosefshu9849@gmail.com

ביאורים
וחידודים
בראי
התרגומים

מיני
תרגומא

ה' יְמַלְךְ לְעַלְמֵי וְעַד, שְׂבַח, או תְּפִילָּה?

צָלְלוּ כְּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אֲדִירִים (טו, י)

לפסוק הטעמים [שהוקף מפסיק יותר מהטפחא], 'אדירים' מוסב על המים, שאילו על המצרים היה צ"ל, 'צללו כעופרת' בדרגא תביר. וכ"נ מת"א: במיין תקיפין, וכל לשון 'מיין' כנראה מתרגומי במקומות השונים, הוא רק כשהמים' בסמיכות, אך אילו יש להפסיק בתיבה זו, היל"ל: במי"א. פרשגון.

ה' יְמַלְךְ לְעַלְמֵי וְעַד (טו, יח)

ברמב"ן: "ואונקלוס נתיירא ממנו, בעבור שהמלכות לאלוקים היא לעולמי עד [ולא רק בעתיד] ולפיכך עשאו לשון הווה: ה' מלכותיה קאים לעלם ועלמאי עלמיא - ולהעיר שבהרבה מהמדויקים ל"ג קאים" וכ"ה בס' רב עמרם - כדרך 'מלכותך מלכות כל עולמים', ולא הבינתי דעתו בזה שהרי כתוב 'יהי כבוד ה' לעולם' (תהי' קד, לא) וימלא כבודו את כל הארץ (עב, יט) יתגדל ויתקדש, 'יאמן ויתגדל שמך' (דה"א יז, כד)". וכך מורה בפשטות סיום תפילת 'ועל כן נקווה' - 'ויקבלו כולם את עול מלכותך, ותמלוך עליהם לעולם ועד... ככתוב

וביאר אונקלוס כמשפט מחולק, וכרש"י. שהמאיר הוא לא הענן והחושך אלא המלאך ע"י עמוד האש. [ורק צ"ע שלא תרגם: 'אנהר' בדומה לכתוב, אלא 'נהר' כאילו היה האור מאלוין]. אכן ברס"ג וברש"י תהילים קלט, יב ביאר ש'ויאר' כאן פירושו: ויאפיל.

יְאֻנְהוּ... וְאֶרְמָמְנָהּ (טו, ב)

בפשטו שניהם לשונות שבת. וכרש"י: ואנוהו - אספר נוי ושבוהו, וארוממנהו כמו: 'ארוממך אלוקי המלך ואברכה שמך', וכדרך השירה לבוא בה ביטויים מקבילים. אך אונקלוס דרכו לנקוט בשירה דרך דרש וע"כ ביאר 'ואנוהו' - ואבני ליה מקדש. ובהתאם לכך 'וארוממנהו' - ואפלא קדמוהי = בעבודת ביהמ"ק.

יְאֻכְלְמוּ פֶקֶשׁ (טו, ז)

שיצינון כנורא לקשא, הוסיף כנורא' שהרי אכילת הקש ע"י האש היא, ונמצא כאן תיאור להשמדתם המהירה: כאכול האש את הקש. [ושלא כדרש שמכאן שהרשעים היו הולכין ומיטרפין עולין ויורדין, קקש].

נון לא ימיש' (ג, יא) ומצינו כמה פעמים בנין הפעיל כפועל עומד. וכן תרגם: ופרעה הקריב - קָרַב = קרב, ושלא כרש"י וראב"ע שם.

וַיִּצְעְקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה' (יד, י)

במיוחס ליונתן: וצלו. וברמב"ן: 'ואונקלוס תרגם בכאן 'ויצעקו' - וצעקו, ולגרסתנו: וזעיקו] עשאו ענין תרעומת לומר שלא התפללו, אבל היו מתרעמים לפניו על שהוציאם ממצרים. ובוג"א שגם פירש"י: תפסו אומנות אבותם, להורות שלא התפללו כדרך הצדיקים, רק כמנהג אבות שלא ככוונת הלב. אך אין נראה כן במכילתא.

מִה תִּצְעַק אֵלַי (יד, טו)

קבילית צלותך, כדרכו להפוך השאלה למסקנתה. וכע"ז 'מי כמוך ה' - לית בר מינדך (טו, יא).

וְיֵהִי הָעֵנָן וְהַחֹשֶׁךְ וַיֵּאָר אֶת הַיְלָלָה (יד, כ)

והוה עננא וקבלא למצראי, ולישראל נהר כל ליליא. הקושי בפסוק, כיצד החושך מאיר,

בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּר (יג, כ)

דבסטר מדברא, כאילו נכתב: אשר בקצה המדבר. ובחומשים: בסטר, כדי להשוות לכתוב.

יּוֹמָם (יג, כא)

בימא. 'ימא' בת"א פי' עונת היום [ועיקרו: יימם]. וכראב"ע [הארון] שזו משמעות 'יומם', בניגוד ל'יום' הכולל את ב' העונות ופעמים שעוסק בלילה בלבד, כ'ביום הכותי כל בכור' (במד"ג, יג)

ובשפה המדוברת שיבשו לקראו 'יממה' לצירוף ב' העונות.

וְהָיָה הַלַּיְלָה לְפָנֶיהֶם

מדבר קדמיהו = מנהיג לפניהם, להרחיק ההגשמה.

לֹא יִמֵּשׁ (יג, כב)

לרש"י רס"ג וראב"ע פועל יוצא, כמשפט בנין הפעיל: לא ימיש הקב"ה את עמוד הענן ואת עמוד האש. אך ת"א: לא עדי, [ולא: עדי] כחזקוני: כמו לא מש, כ'ומשרתו יהושע בן

שימת לב להתראות הנשלחות משמרים

"וירא ישראל את ה' הגדולה", מפרש רש"י: "את הגבורה הגדולה שעשתה ידו של הקב"ה", או-אז "ויראנו בה' ובמשה עבדו". פסוק זה המהווה הקדמה ל"אז ישיר משה ובני ישראל", אוצר בתוכו את תכלית כל מעשי ה' הגדולים במצרים, לתקוע בליבותינו לדורות עולם, שאין טבע ואין מקרה ומנהגו של עולם, אלא הכל בגזירת עליון!! לפיכך, כאשר הגיעו להכרה חושית בידו הגדולה של השי"ת והאמינו בזה באמונת אומן, פרצה מפיהם "השירה הזאת לה".

בין הלקחים אשר עלינו להפיק מאור האמונה הבוקע מפרשיות יציאת מצרים, הוא הלקח של הפקת לקחים. מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל מעלה בספרו "דברי אגדה" (פרשת וארא) את השאלה מדוע הוצרכו משה ואהרן ללכת אל פרעה ולהתרות בו פעם אחר פעם? היד ה' תקצר להכות את פרעה מכה אחת גדולה, כדי שישלח מיד את בני ישראל מארצו? אלא זה ברור שהמכות לא נועדו להיות רק אמצעי לחץ על פרעה, אלא היו אלה "שיעורי דעת" שכללו לימודים שונים לפרעה ולבני ישראל לדורותם.

היו שם "שיעורים" מאלפים ביסודות האמונה. "למען תדע כי אני ה'", "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ" ו"למען תדע כי אין כמוני בכל הארץ". כאן נכללו הידיעות אודות מציאות ה', השגחת ה', והיותו יתברך אחד יחיד ומיוחד ואין עוד מלבדו. והיו שיעורים נוספים, שכן עוד נאמר לפרעה: "ואולם בעבור זאת העמדתיך, בעבור הראותך את כוחי, ולמען ספר שמי בכל הארץ". לבל יחשוב שעל מה שהוא השליך את ילדי ישראל ליאור ושחטם, לית דין ולית דיין. אלא היה עליו להבין שיחלפו אומנם עשרות שנים, ואז - "והיה דם בכל ארץ מצרים". ומכיון שכאשר התעלל בבני ישראל הגדולים והקטנים, הוא לא לקח זאת בחשבון, ה"חשבון" עמו ניתן לו באותם השיעורים.

מה היו תוצאות אותם לימודים? אמנם בכל עת שהמכה לחצה עליו ועל עמו, היה צועק ומחנן להסרת המכה מעליו. נשמעו מפיו אפילו דיבורים יקרים כמו: "חטאתי הפעם, ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים - העתירו אל ה'... ואשלחה אתכם". אבל מיד אח"כ: "וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקולות, ויוסף

לחטוא". זאת אומרת שהוא לא הפיק את הלקחים כנדרש.

מספר מרן הגרי"ש זצ"ל את המסופר אודות עשירי אחד אשר כגודל עושרו כך היתה גם קמצנותו. כאשר הגיעו רגעי האחרונים והוא עמד להיפרד מהעולם, הדליקו אנשי ביתו, כנהוג, נרות שיאירו בעת יציאת

נשמתו. לפתע התאמץ הגוסס ופקח את עיניו והבחין שהבית מלא אורה מאור הנרות, הרים את קולו בשארית כוחותיו והורה לכבות את הנרות. ונימוקו עמו, לדעתו, כך אמר הגסיסה תימשך בודאי עוד שעה, אם כן אפשר בינתיים לחסוך בהוצאות ולכבות את הנרות. זוהי תכונת האיש אשר חי כל ימיו בדרך הקלוקלת, עד שאף ברגעיו

התעוררות דברי חזו"ן במילי דברכות

התעוררות דברי חזו"ן
במילי דברכות

וביותר ברכות הנהנין כי כשאינו מברך כראוי המאכל מטמטם את לבו ומשכח עבודת השי"ת ומחטיאו ח"ו, ע"כ.

לאור האמור, טבעי הדבר שגדולי ישראל התכוונו בחדרה לברכה כל שהיא. על הגאון הצדיק מסטאוויסק זצ"ל מסופר, "שמעולם לא זרק ברכה מפיו וכשבא לאיזה ברכה היה שווה כמו רגע, ואחר כך בירך כמונה מעות" (פעולת צדיק עמוד מ').

וכיוצא בזה מובא על הכף החיים זצ"ל "שהיה זהיר מאוד לברך בכונה עצומה ובהתלהבות יתירה מתוך דחילו ורחימו, עד שכל מי שזכה להיות במחיצתו באותה שעה היה מתפעל ומתרגש מברכותיו הנאמרים בשפה ברורה ובנעימה קדושה ובכונה עצומה" (מתוך הקדמה לתלדותיו בכף החיים י"ד ח"ב).

גדול אחד בישראל העיד על עצמו "ותחילת שימושי בפני מורי היה בעסק זה מדי יום ביזמו במילי דברכות", כי כאמור אין אפשרות לקיים את דיני הברכות מבלי ידיעה מקיפה בדיניהם לאלפיהם: מהי הברכה הנאמרת על המינים השונים, וכפרט על מאכלים ממינים מעורבים, כמו כן דיני נמלך ושינוי מקום וכו' שאי ידיעתם גורמת להנאה ללא ברכות או לברכה לבטלה.

ובספר בטוב ירושלים פרק י"א, עבודה שבלב, על מנהג הגה"ק רבי יצחק זאב יאדלר זצ"ל, ובעת ששמע שום ברכה שיצאה מפי איש קטן וגדול במהירות ובחטיפת התיבות, היה מזדעזע מאד וצעק עליו, כך עושים ברכה להשי"ת? כך מוציאים שם שמים?

כתבתי כל זה לעורר כי רע עלי המעשה שאני רואה מדי פעם בפעם כאלה, שכמעט אינם מברכים כלל ברכות הנהנין רח"ל, כי הסתכלתי על שפתותם ומעשיהם, וכרגע התעייף עיניך בו ואיננו, וכמעט שלא רחש בשפתיו ואיני מאמין כלל שבירך, וזה לא פעם אחת ולא שתיים. על כן יראו לחזור בתשובה מכאן ולהבא בעזה"י.

האחרונים הוא לא משתנה לטובה! כך גם פרעה. היה עליו להבין שהמכות נועדו בין השאר לעורר אותו שיש דין ויש דיין. והנה הוא סופג עוד מכה ועוד מכה ורואה בעליל שדברי משה מתקיימים. כל מה שמשה התרה בו התקיים, כמו כן הוא הבין בודאי מה שעבדיו אמרו לו "הטרם תדע כי אבדה מצרים?" זו מציאות קיימת. וממילא הוא גם "עיקל" את המסקנה המתבקשת, שלא יוכל להחזיק מעמד זמן רב, וסוף סוף הוא יוכרח להוציא את בני ישראל מארצו. אף על פי כן הוא לא הפיק את הלקחים, הוא התעקש והתאמץ להחזיק את בני ישראל עוד כמה "רגעים".

כל זה הינו לקח חשוב עבורנו. בל נהיה כפרעה! גם אלינו נשלחים איתותים והתראות! בראש ובראשונה קיבלנו התראות רבות מאד ממשה רבינו בשליחות, בהיותו "שלוחא דרחמנא". פרשיות שלישיות מעידות יחד עם דברי ימי ישראל על כך שמשה אמת ותורתו אמת. הכל התקיים בדיוק כפי שהוזהרנו, ראינו תוצאות, האם הפקנו לקחים כראוי?! או לנו אם נטעה ונשגה ב"וירא כי היתה הרווחה וכבד לבו".

"פרשיות השבוע" החולף בחודש שבט התש"פ, מספקות לנו חומר רב להתבוננות ולבחינה עצמית, באיו מידה אנו לומדים "פרשיות" אלו כפי שמשלחן יתברך רוצה שנלמד אותן. מצד אחד אנו נחשפים לדבריו הנראים לכאורה קרן אור ביחס האומות אלינו, עלינו לזכור כי מה' יצא הדבר.

במקביל נשלח משמים לחלל העולם יצור זעיר ביותר שאפילו אינו נראה בעין רגילה, המרעיד תבל ומלוואה. הוא כולא מילונים רבים מאד בבתיים, ומפיל חללים. במבט "פרעוני" זו תופעה, או אולי מחדל של מישהו, או סתם מגיפה המהלכת בין הגויים.

כנגד זה מעורר אותנו מרן ראש הישיבה שליט"א למבט האמיתי: "אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל! צריך לזכור שהכל בהשגחה משמים! אין מה לפחד! ועלינו להתחזק באמונה שהכל מאתו יתברך, ולהרבות בתורה שהוא מגנא ומצלא מכל מרעין בישין". המסקנה היא, איפוא, שנדרשת מאתנו תמיד שימת לב להתראות הנשלחות משמים.

ושלמים או בהכרתם בגילוי מלכותו ית"ש, הרי בזה גופא כבר היתה נעשית הגאולה השלימה, אך הם עדיין לא הרגישו גילוי הגמור, ורק התפללו אלינו.

ובמכילתא: 'ר' יוסי הגלילי אומר, אילו אמרו ישראל על הים ה' מלך לעולם ועד. לא היה אומה ולשון שולטת בהן לעולם, אלא אמרו: ה' ימלך לעולם ועד - לעתיד לבוא, וקרמב"ן. והטענה כנגדם כי אילו היו

עוללי סוף, איזה יום הכסוף, ליבם הכין לשורר מסוף, ה' ימלך בזרוע חשוף, הרי שפירשו כרמב"ן, שתפילה היא להתגלות מלכותו ית"ש בגאולה השלימה.

בתורתך, ה' ימלך לעולם ועד, ואלי מוסב 'כתוב' על 'כי המלכות שלך היא לעולמי עד תמלך בכבוד'.

ובקינות הקליר ל"ב (ד): 'לאמותם ליבבו

”כי האדם עין השדה” ♦ הרב עדיאל דרוויש

הפשטות בפסוק, וכי האדם עץ השדה? אולם הרבה מפרשים נקטו שהאדם נמשל לעץ השדה. וצריך להבין למה נמשל האדם לעץ השדה

כדי להבין זאת צריך להקדים ולהבין מהו אדם ומהו עץ?

אדם- ישנם ג' חלקים באדם. נפש, רוח ונשמה.

הנפש מבטאת את החלק הבהמי של האדם, ולכן היא נמצאת בכבד שהוא הכלי דם העיקרי ומשם יוצאות התחושות והדחפים. הנשמה מבטאת את החלק הרוחני שבאדם ומקום מושבה במוח. הרוח תפקידה לאזן בין הנפש שמושכת לכיוון הבהמי, לבין הנשמה שמושכת לכיוון הרוחני. הרוח נמצאת בלב שבו יש ציור מחשבתי שמגיע כתוצאה מהשגות ומחשבות השכל, וציור תחושתי שמצטייר בלב כתוצאה מתחושות ודחפי הנפש, לדוגמה, אדם שברור לו איסור אכילת חזיר או חילול שבת, גם החלק התחושתי והתאוותי שבו מסיע לו להתרחק מזה (זה פשוט מגעיל אותו) וכן להפך, אם לא ברור לאדם בשכל למה יש בעיה בעבירה מסוימת והציור התחושתי הוא הציור הברור, גם השכל מסייע לנפש ומוצא כל מיני היתרים... וזה ההסבר בביאור חז"ל על הפס' 'ולעובדו בכל לבבכם' בשני יצרים יצר הטוב ויצר הרע. יצר מלשון ציור, שישנם שני חלקי

ציור בלב כנ"ל. האדם עצמו, האני שבו, זה הרוח. (ויהי האדם לנפש חיה מתרגמין ויהי האדם לרוח ממלא) והציור ששולט בלב מבטא את האדם (לדוגמה אם נשאל בחור שמקפיד לצאת לרחוב רק עם כובע וחליפה, שאתה עוצם את העיניים ומדמיינ את עצמך הולך ברחוב, איך אתה מדמיינ את עצמך עם כר"ח או בלי. אם יאמר שכלי או אע"פ שמקפיד וכו') (זה ג"כ מהות מצות תשובה 'וידעת היום והשבותה אל לבבך...') נמצא שהרוח תפקידה להוציא מהכוח אל הפועל את הדחפים של הנפש או את ההשגות והמחשבות של הנשמה, ולפי מה שביארנו שהרוח זה האדם יוצא שאלו הגדרתו מוציא מהכוח אל הפועל

עץ- הוא שורש של המילה עצה. לאדם שיש רעיון ואינו יודע איך להוציאו מן הכוח אל הפועל נוטל עצה איך לעשות זאת. א"כ עצה היא כלי שדרכו מוציאים מין הכוח אל הפועל. ואותו הדבר עץ שהוא שורש של המילה עצה תפקידו להוציא את הכוח הוויטימינים והמינרלים שבאדמה לפועל פירות.

ובזה מובן למה נמשל האדם לעץ השדה משום שבדיוק כמו העץ שתפקידו להוציא את כוח ההצמחה שבאדמה לפועל, כך גם האדם תפקידו להוציא את כוחות הנפש והנשמה לפועל.

כמו שהעץ זקוק למים כדי להוציא את כוח ההצמחה שבאדמה לפועל, כך גם האדם כדי שיוכל ליישם את תפקידו

להוציא את כוחותיו לפועל זקוק למים, אין מים אלא תורה... ..

התורה נמשלה לעץ "עץ חיים היא למחזיקים בה" משום שעל ידי קיום מצוות התורה אנו מוציאים את הכוחות והמידות הטובות לפועל. (לדוגמה, ע"י מצות צדקה אנו מוציאים את מידת החסד והרחמים לפועל) ונמשלה גם למים, משום שע"י לימוד וקיום התורה מתנסחים בנו הכוחות לתקן את מידותינו ותכונותינו ולהוציאם לפועל.

בהמשך למה שביארנו שמהות האדם ותפקידו, להוציא את מחשבת השכל (הנשמה) ודחפי הנפש בצורה נכונה, ניראה להמשיך שישנה דרגה באדם שקשורה בדיוק לנקודה זו, מלכות.

מלך זה לאו דווקא בגלל שמולך על העם, כמו שמבארים את הג"מ בסנהדרין דף כ: שאומרת ששלמה בתחילה מלך על ירושלים ואח"כ על כל העולם וכו' ולבסוף מלך על מקלו איך שייך למלוד על מקל? מבארים (ר' ירחם ועוד) שהג"מ רוצה ללמדנו שמלך הוא מלך במהותו ולא בגלל העם

וא"כ צריך להבין מהי מהותו ותפקידו של מלך? המילה מלך היא שורש של המילה מלאכה. ההבדל בין מלאכה לעבודה (ששורשה עבד) הוא, שאדם שעושה פעולה מסוימת אפילו אם יתאמץ ויגע ולבסוף לא הגיע לשום תוצאה זה נקרא

שעבד אבל זה לא נקרא שיעשה מלאכה. משום שמלאכה מהותה יצירת דבר חדש כגון להפוך עץ לשולחן... (זה ההסבר לכך שבשבת שובתים ממלאכה ולא מעבודה "כי ששת ימים עשה ה' את השמיים... והקב"ה שבת ממלאכה לא מעבודה...") א"כ מלאכה ג"כ מהותה להוציא מהכוח אל הפועל דברים חדשים. וזה ג"כ תפקידו של המלך להוציא את הפוטנציאל של העם מהכוח אל הפועל, מלך בשונה משליט זה אדם שהעם בחר בו למטרה זו "ומלכותו ברצון קיבלו עליהם" שבאים להיוועץ במלך זה ניקרא שנמלכים במלך משום שזה בדיוק מהותו של מלך. (אדם שמסתכל על מצות הקב"ה כעצות להוציא את כוחותיו לפועל בשבילו הקב"ה הוא מלך אבל אדם שמסתכל על המצוות כציונים שחייב לעשות וכו'. חסר לו בהמלכת הקב"ה. ובשבילו הקב"ה הוא שליט ולא מלך. וזה אמור היות חלק מעבודתנו בר"ה...) אך עתה עלינו להבין מה ההבדל בין יועץ למלך? יועץ נותן עצה, והמתייעץ למעשה עושה מה שהוא רוצה. משא"כ מלך אחרי שהעם ממנים אותו מרצונם העם חייב לשמוע למצוותיו (עצותיו).

והנה ביארנו שמלך זה מהות ודרגה באדם, כדי להגיע לדרגה זו צריך האדם לשלוט במערכת של נפש רוח ונשמה ברגע שלאדם יש שליטה מלאה וחוקים ברורים במערכת זו אדם זה הוא מלך, מלך ר"ת מוח לב כבד .. (אדם עם דעה יציבה שמשנה דעתו. זה נקרא נמלך בדעתו...).

טוב להודות לה'

לכבוד מערכת משנתה של תורה,

ברצוני לשתף אתכם בחוויה שעברה עלי בשבת האחרונה (בא). כפי המבואר בפוסקים, חל איסור לבקש בשבת בקשות פרטיות בתפילות. ומאיך המבוכה רבה (אפילו בקרב אברכים ועובדי ה') מה הגדר של 'בקשות פרטיות', ויש הרבה מורי היתר בדבר, שלמעשה בכל בקשה פרטית אפשר למצוא בקשה רוחנית. כמו "צורך פרנסה" נחשב לכו"ע בקשה פרטית, אולם אם נצמיד לה סעיף 'צורך לימוד תורה' וצורך שכל"ל למוסדות הילדים הרי היא בקשה רוחנית.

וכך למעשה כבר שנים רבות אני מתפלל עפ"י מורי היתר זה.

אלא שבלב פנימה עמוק עמוק... יש תחושה של דיעבד ושמשהו לא חלק...

ואכן בשבת האחרונה, עמדתי להתפלל תפילת שחרית בשבת, משום מה התחלתי להודות על מה שעושה עמי הקב"ה דבר יום ביומו.

והרגשתי שאני נסחף להודות, להודות... ובעצם אין צורך לבקש. סיימתי את התפלה והרגשתי סיפוק אמיתי... שה' חפץ במהלך זה, כך גם התנהלה תפילת מנחה ותפילת ערבית, והנני מחכה לשבת הבאה לחוות שוב חוויה נפלאה זו.

ידועים דבריו של מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל. שמי שמכוון בבקשת "והערב נא"

שבברכות התורה זוהי סגולה לזכות לבנים תלמידי חכמים, ואכן כך אני נוהג מספר שנים.

והנה ביום ראשון בבוקר, (לאחר השבת המרוממת) כאשר הגעתי לברכת התורה, נעצרתי והתחלתי להודות להשי"ת על מה שזיכני בבית של תורה, אשת חיל, בנים ובנות יראי שמים, וחתנים תלמידי חכמים.

לאחר כמה דקות ברכתי ברכות התורה מתוך הרגשה נפלאה של הודאה לה'.

בנוסף: לעת ערב (ביום ראשון) נראו באופק שתי ישועות שלהם אנו מצפים עידן ועידנים - ומקווים בס"ד שיקדמונו ברוב רחמיו וחסדיו.

והנה על אף שאיננו יודעים חשבונות שמים ויתכן שהישועות המשחרים לפתחנו מחמת מעשים וחזיונים אחרים, אולם מכיוון שהסימנים סמוכים לחיזוק, מסתמא דברים בגו!!!

אכן "טוב להודות לה'"

נ"ב: לא נגעתי בתחום ההלכתי (הגם שאינני בקיא בו) ולמעשה את זאת השארתי לקוראים החשובים שאם יש לכם הגדרות ברורות [או קרוב] נשמח להחכים.

ברכה
קורא העלון היקר
משנתה של תורה